

V Praze 9. března 2020

Nejčastější nádorová onemocnění mužů a žen: pokroky v léčbě rakoviny prsu a prostaty

Nádor prsu je nejčastějším zhoubným nádorovým onemocněním u českých žen, nejčetnějším onkologickým onemocnění u mužů je rakovina prostaty. Každoročně jsou odhaleny u téměř 15 tisíc lidí. Prevence, moderní lékařské postupy a inovativní léky pomáhají prodloužit život a zlepšit komfort pacientek i pacientů s obávanou nemocí. Onemocnění zachycená ve včasných stádiích dnes mohou být zcela léčitelná, prodlužuje se také přežití pacientů a pacientek s metastatickými (nejpokročilejšími) fázemi nemoci. Pokrok jde ruku v ruce se zkvalitňováním života pacientů, zkracováním nutných hospitalizací a dřívějším návratem do pracovního procesu i běžného života. Díky úspěchům v léčbě ušetřily zdravotnický a sociální rozpočet od roku 2010 přes 1,6 miliardy korun.

Rakovina zahrnuje více než sto různých nemocí. Jedno mají ale společné – patologické buňky, které překotně rostou, množí se, vytvářejí nádor a postupně proniká i do vzdálených tkání a orgánů. V České republice je každoročně diagnostikováno na 7 tisíc nových případů rakoviny prsu. Zvyšuje se také počet nových případů karcinomu prostaty – v roce 2019 to bylo více než osm tisíc případů (ve srovnání s rokem 2000, kdy bylo diagnostikováno „jen“ 3 000 nových případů).

Karcinom prsu: dřívější odhalení i souvislost s těhotenstvím

Rakovina prsu je dnes diagnostikována v časnějších stádiích než dříve, a to především díky vysoce výkonnému programu screeningu tohoto onemocnění. V roce 2006 byla přibližně třetina zachycených případů v prvním klinickém stadiu, zatímco o deset let později šlo již téměř o polovinu případů. Karcinom prsu postihuje stále častěji i ženy mladší 45 let. V pozadí vyššího zachytu onemocnění u mladších ročníků stojí větší důraz na prevenci, zvýšení osvěty a také zlepšení diagnostiky.

„Odpovědnost za postižení mladých žen karcinomem prsu lze dávat především stále narůstajícímu věku první gravidity. Věk první gravidity se posouvá nad 30 let a více. Není výjimkou gravidita po 40. roku věku,“ uvádí doc. MUDr. Jana Prausová, Ph.D., MBA, předsedkyně České onkologické společnosti ČLS JEP a přednostka Onkologické kliniky 2. LF UK a FN Motol. Dalším problémem může podle doc. Prausové být oplodnění ve zkumavce neboli *in vitro fertilizace (IVF)* a související hormonální stimulace, kterou ženy podstupují.

Zkušenost Petry Svobodové, pacientky s rakovinou prsu, koordinátorky [Bellis](#), projektu Aliance žen s rakovinou prsu určeného ženám mladším 45 let

„Bylo mi čerstvých 29 let. Jednoho pátečního večera jsem si náhodou v prsu nahmátla bouličku a hned v pondělí jsem zašla ke svému gynekologovi. Ten mě se slovy, že to v mém věku určitě není nic vážného chtěl poslat domů. Trvala jsem ale na vyšetření, a tak mě nakonec poslal do mamologické poradny. Po ultrazvuku a následné biopsii mi paní doktorka sdělila, že se bohužel jedná o agresivní karcinom prsu.“

Délka života patientek se se prodlužuje

Z výsledků studie [Inovace pro život](#) vyplývá, že prevence, inovativní postupy a inovativní léky pomohly v porovnání období 2002–2006 a 2012–2016 prodloužit život patientek ve všech stádiích onemocnění. „Je skvělé, že míra pětiletého přežití od roku 1990 postupně vzrůstá také u čtvrtého, metastatického stadia onemocnění,“ vysvětluje Mgr. Jakub Dvořáček, MHA, výkonný ředitel Asociace inovativního farmaceutického průmyslu (AIFP).

„Každý den, každý měsíc, každý rok, který pacientka díky inovativní léčbě získá je velký benefit. Díky tomu může být se svými drahými, může pomáhat svým rodičům nebo vidět své děti růst. Čas „navíc“ je velký dar,“ doplňuje Eva Knappová, ředitelka Aliance žen s rakovinou prsu.

Míra 5letého přežití vzrostla od roku 1990, a to včetně 4. stadia (metastatické), kde se výrazně zapojují inovativní léky.

1. fáze	1990–1994 91,8 %	8,8%	2013–2016 99,9 %
2. fáze	1990–1994 79,7 %	14%	2013–2016 90,8 %
3. fáze	1990–1994 53,5 %	25,6%	2013–2016 67,2 %
4. fáze	1990–1994 20,5 %	18,5%	2013–2016 24,3 %

Nové léčebné možnosti a kratší pobyty v nemocnicích

Čím dříve je rakovina diagnostikována, tím se zvyšuje pravděpodobnost úspěšnosti léčby. Zároveň se snižuje pravděpodobnost komplikací a nežádoucích účinků spojených s agresivní cytostatickou léčbou. Inovativní léky proti karcinomu prsu dnes dokáží působit na jednotlivé části specifické pro nádorové buňky.

„Terčová, biologická, nebo cílená léčba je skutečně směřována na konkrétní struktury buňky nebo tkáň, a tudíž nepůsobí tak toxicky na zdravé buňky a tkáň jako léčba cytostatická. Vstupuje do metabolického děje buňky, do cyklu buněčného dělení, reprodukce (množení) buněk, zastavuje růst cév nádoru a ničí již vytvořený cévní systém. Imunoterapie nastartuje, nebo odbrzdí přirozeně kontrolovanou imunitu vlastní organismu a nastartuje ji proti cizorodým nádorovým buňkám, čímž zastaví jejich růst a odstraní je,“ poukazuje na výhody inovativní léčby doc. Prausová.

Dalším přínosem inovativní léčby je překonání důsledků terapie, například výrazného poklesu počtu bílých krvinek, který může vyústit v rozvoj těžké infekce a vést k předčasnému ukončení onkologické terapie. Dnes jsou dostupné přípravky, které stimulují buňky v kostní dřeni k vývoji nových bílých krvinek, čímž se předejde riziku infekce. Onkologická léčba tak může pokračovat.

Biologická léčba je soustředěna do komplexních onkologických center. Díky vysoce specializované péči klesá nutnost dlouhodobé hospitalizace. „Podíl hospitalizací s délkou kratší nebo rovnou jednomu týdnu vzrostl z 56,8 % v období 2007–2010 na 79,9 % v období 2015–2018. Primární ložisko karcinomu prsu se odstraňuje chirurgicky za krátké hospitalizace, následná onkologická léčba probíhá již zpravidla ambulantně,“ dokládá kratší pobyty patientek v nemocnici prof. RNDr. Ladislav Dušek, Ph.D., ředitel Ústavu zdravotnických informací a statistiky ČR.

Úspory na invalidních důchodech ve výši 1,52 miliardy korun

Dochází také k úsporám na vyplácených invalidních důchodech. Díky menšímu počtu hospitalizací a kratšímu pobytu v nemocnicích vzrostl počet pacientů schopných vrátit se zpět do zaměstnání. „Jen od roku 2010 činily úspory na invalidních důchodech spojených s karcinomem prsu 1,52 miliardy korun. Díky včasné diagnóze nemusí ženy absolvovat náročnou a nákladnou léčbu a mohou vést plnohodnotný život,“ uvádí výsledky studie Jakub Dvořáček.

Karcinom prostaty: zvýšený záchyt onemocnění

Přestože rakovina prostaty roste většinou pomalu a obvykle bývá dobře léčitelná, podlehe jí přibližně každý pátý muž. Základem úspěšné léčby rakoviny prostaty je odhalit ji v raném stadiu, kdy bývá ještě zcela vyléčitelná. „Pro diagnostiku asymptomatického karcinomu prostaty je primární stanovení hladiny prostatického specifického antigenu (PSA). Tu lze stanovit laboratorním vyšetřením z krevního vzorku odebraného například u praktického lékaře,” komentuje základní vyšetření doc. Prausová. Zvýšená hodnota PSA v krvi ještě neznamená rakovinu prostaty. Důležité je hodnotu PSA sledovat, popřípadě provést biopsii, tj. histologicky vyšetřit odebrané vzorky tkáně z prostaty.

Širší terapeutické možnosti a delší doba přežití

Prostatu je dnes možné operovat laparoskopicky (miniinvazivní metoda) či roboticky, což snižuje riziko komplikací a umožňuje rychlejší zotavení. Díky inovativní medicíně dále existuje velká šíře terapeutických alternativ umožňující šetrnou a individualizovanou léčbu.

„Hormonální léčba je cílená na nádorové buňky, které nesou terč v podobě hormonálního receptoru. Po napojení léku na receptor dojde k zastavení růstu a množení nádorové buňky. Ne všechny nádory nosí v buňkách receptory, které lze ovlivnit hormonoterapií, karcinom prostaty je hormonálně senzitivním nádorem a lze jej tedy touto terapií léčit,” uvádí přednosti hormonální léčby doc. Prausová.

Současná léčba karcinomu prostaty nabízí nejen kvalitnější život, ale také šanci na úplné vyléčení. „Nádorová bujení odhalená v 1. nebo 2. stadiu jsou dnes v mnoha případech považována za zcela vyléčitelná. Také v případech pozdějšího odhalení dosahuje dnešní medicína daleko lepších výsledků než v 90. letech minulého století. U metastatického, nejagresivnějšího, stadia dosahuje více než 40 procent pacientů pětiletého přežití,” vysvětluje Jakub Dvořáček.

Míra 5letého přežití výrazně vzrostla od roku 1990, a to včetně 4. stadia, kde je léčba prováděna primárně léčivý.

1. a 2. stadium	1990–1994 81,1 %	2013–2016 100 %
3. stadium	1990–1994 59,7 %	2013–2016 97,4 %
4. stadium	1990–1994 30,1 %	2013–2016 43,5 %

Nižší úmrtnost, kratší délka hospitalizací

Dřívější diagnostika onemocnění a inovativní léčba pomáhají snižovat úmrtnost i nutnost hospitalizace. „Většina hospitalizací je v současné době kratší než 1 týden. Podíl hospitalizací s délkou kratší nebo rovnou 1 týdnu vzrostl o 17 procentních bodů při srovnání období 2007–2010 a 2015–2018,” poukazuje na snížení dní strávených na lůžku prof. Dušek. Podle studie [Inovace pro život](#) rovněž dochází ke snížení vyplácených invalidních důchodů. Ušetřené náklady a tedy ekonomické benefity inovativní léčby v této oblasti dosahují jen mezi lety 2013–2017 minimálně 112 milionů korun.

Ačkoliv si diagnózu karcinomu prostaty vyslechne více mužů než v minulosti, úmrtnost se díky pokroku v medicíně snížila. „Celkově pozorujeme za posledních 10 let značný nárůst v očekávané délce života. Mezi lety 2006 a 2016 narostla doba dožití u 70letých pacientů o 25,1 % u 60letých pak o 32,9 % a u 50letých dokonce o 44,6 %,” doplňuje Jakub Dvořáček.

Kvalita života pacientů

Velká část pacientek s rakovinou prsu a pacientů s karcinomem prostaty je stále v aktivním věku, kdy

nejen délka, ale i kvalita života hrají významnou roli. „Inovativní léčba dokáže napomoci zpomalení vývoje onemocnění a dá se říci, že dnes dokážeme pomoci daleko většímu počtu pacientů než dříve. Ti zároveň nemusí trávit dlouhé týdny v nemocnicích a daří se jim dříve vrátit zpět do života,“ uvádí závěrem Mgr. Jakub Dvořáček.

O Koalici žen s rakovinou prsu

Aliance žen s rakovinou prsu byla založena v roce 2002 a sdružuje v současné době 47 patientských organizací. Slouží jako informační a edukační centrum pro veřejnost, onkologicky nemocné a jejich organizace. Zároveň poskytuje metodickou pomoc organizacím onkologicky nemocných, koordinuje projekty a kampaně ve prospěch prevence a léčby nádorového onemocnění prsu, sjednocuje snahy patientských organizací i jednotlivců o prosazování práv a rovných podmínek k léčení a rekonvalescenci žen s nádorovým onemocněním prsu a zastupuje české onkologické pacientky v mezinárodních strukturách. Od roku 2009 je členem koalice Europa Donna a od roku 2016 European Cancer Patients Coalition. V roce 2015 získala Aliance žen od Asociace veřejně prospěšných organizací ČR hodnocení Spolehlivá veřejně prospěšná organizace. Více informací na: www.breastcancer.cz

O AIFP

Asociace inovativního farmaceutického průmyslu (AIFP) sdružuje 35 společností, které dokáží vyvinout a uvést na trh nové, účinnější a bezpečnější léky. AIFP je členem Evropské federace farmaceutických společností a asociací (EFPIA) a intenzivně spolupracuje s Mezinárodní federací farmaceutického průmyslu a asociací (IFPMA) a Americkou asociací inovativních farmaceutických firem (PhRMA). Více informací na www.aifp.cz.

O studii Inovace pro život

Cílem studie Inovace pro život (www.inovaceprozivot.cz) je **efektivizace dopadů inovací ve zdravotní péči** v České republice a poskytnutí verifikovaných dat o inovativní léčbě všem zainteresovaným stranám. Autorem studie je Asociace inovativního farmaceutického průmyslu, spoluautorem poradenská společnost EY. Na vývoji studie v expertních rolích dále spolupracovali: prof. RNDr. Ladislav Dušek, Ph.D., ředitel Ústavu zdravotnických informací a statistiky ČR (výpočet a validace demografického dopadu), Ing. Miroslav Zámečník, ekonom a publicista (podpora a validace výpočtu ekonomických dopadů), Rut Bízková, bývalá předsdkyně Technologické agentury ČR (podpora a validace inovativních výzev a příležitostí) a členské společnosti AIFP (poskytování údajů a statistik).

Studie Inovace pro život se zaměřila na **9 terapeutických oblastí**, jež zachycující výzvy a ilustrují vývoj a pokrok inovativní léčby s kvantifikovatelnými dopady. Jedná se například o roztroušenou sklerózu, karcinom prsu, kolorektální karcinom, diabetes 2. typu, revmatoidní artritidu a řadu dalších.

Studie se také zaměřila na **hospodářské přínosy inovativního průmyslu**. Farmaceutický průmysl totiž generuje významné finanční prostředky a svými aktivitami a investicemi vytváří obrat s relativně vysokým multiplikačním efektem. Hospodářský dopad vzrostl z 25 miliard korun v roce 2009 na 42 miliard korun v roce 2018. S výsledky studie budeme veřejnost v roce 2020 průběžně seznamovat. Více o studii se dozvíte na www.inovaceprozivot.cz.

Pro další informace, prosím, kontaktujte:

Markéta Kolanová

PR manager

e-mail: marketa.kolanova@aifp.cz

tel.: +420 734 623 626